

Nasjonalt nettverk for samfunnsfaga i lærerutdanningene (NSL)

Juni 2021

I dette nummeret

s. 1 Håvard Friis Nilsen;
Leder: Sommer er tid for
abstract

s. 2 Nettverksnytt

S.3 Begrunnelser til besvær

s. 5 Vedtekter og
årsmøtevedtak frå 2019

Leder: Sommer er tid for abstract

De fleste er vel nå i ferd med å senke skuldrene en smule og kjenne på gleden over den norske sommeren, enten de har gått ut i ferie eller ei. Derfor er november neppe en måned man føler trang til å tenke mye på nå i juni, men vi vil nevne den før vi i nettverket tar ferie, for det er da samfunnsfagskonferansen avholdes, og i år ser det absolutt ut til at vi igjen kan møtes fysisk.

Samfunnsfagskonferansen 2021 avholdes i år ved OsloMet, og temaet for årets konferanse er kritisk tenkning. Vi ber alle merke seg datoene 25 og 26. november, og fristen for å innlevere tittel og abstract den 15. august.. Arbeidsgruppen ved OsloMet har forberedt seg godt, og legger opp til spennende keynote speakere og en fin ramme rundt helheten for deltakerne. For spørsmål om konferansen, ta kontakt med Anders Kjøstvedt, anders.kjostvedt@oslomet.no.

Vi i nettverket arbeider på vår kant med en ny nettside og en ny plattform for nyhetsbrevet, så vi håper å møte dere til høsten i en ny drakt. I mellomtiden ønsker vi dere alle en god sommer!

Håvard Friis Nilsen

Nettverksnytt

Det fyrste årsmøtet for nettverket (2017) slo fast at styret skulle ha representasjon frå regionar, definert som nord, midt, aust, sør og vest. Dette er seinare formalisert i lovene for nettverket.

Nettsidene til nettverket har adressa: <http://www.samfunnsfag.net/>
Nedanfor ser du oversyn over konstitueringa/arbeidsdelinga i styret frå årsmøtet 2020.

Leder: **Håvard Friis Nilsen** er professor ved Avdeling for lærerutdanning, Høgskolen i Østfold (region øst). E-post: havard.friis.nilsen@hiof.no. Tlf: 69608269 (arbeid)

Nestleiar og ansvar for medlemskap/organisasjon: **Per Overrein** er førstelektor ved Institutt for Lærerutdanning, Noregs Teknisk-Naturvitenskaplege Universitet (region midt). E-post: per.overrein@ntnu.no. Tlf: 73559849

Ansvarleg for nyhendebrev: **Bjørn-Henrik Johannessen** er universitetslektor ved Institutt for Pedagogikk og Lærerutdanning, Universitetet i Tromsø – Noregs Arktiske Universitet (region nord). E-post: bjorn.h.johannesen@uit.no. Tlf: 77660074 (arbeid).

Ansvarleg for nyhendebrev/Facebook: **Leif Tore Trædal** er førsteamanuensis ved Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag ved Høgskulen på Vestlandet (region vest). E-post: leif.traedal@hvl.no. Tlf: 53491324

Ansvarleg for nettside: **Ingunn Vines Kvamme** er universitetslektor ved Institutt for sosiologi og sosialt arbeid ved Universitetet i Agder (region sør). E-post: ingunn.kvamme@uia.no. Tlf: 38142396 (arbeid).

Varamedlemmer:

Møteterferent/Ansvarleg for nettside: **Kristine Waarhus Smeby** er førsteamanuensis ved seksjon for samfunnsfag, Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning (region sør). E-post: Kristine.W.Smeby@dmmh.no. Tlf: 73568383 (arbeid).

Nicola Kristin Karcher er førsteamanuensis Avdeling for lærerutdanning ved Høgskolen i Østfold (region øst). E-post: nicola.k.karcher@hiof.no. Tlf: 69608295 (arbeid).

Rolf Inge Larsen er førsteamanuensis ved Institutt for lærerutdanning og pedagogikk, Universitetet i Tromsø – Noregs Arktiske Universitet (region nord). E-post: rolf.larsen@uit.no. Tlf: 77646715

Tord Austdal er førsteamanuensis ved Institutt for grunnskolelærerutdanning, idrett og spesialpedagogikk, Universitetet i Stavanger (region sør). E-post: tord.austdal@uis.no. Tlf: 51831291.

Håvard Friis Nilsen

Per Overrein

Bjørn-Henrik Johannessen

Leif Tore Trædal

Ingunn Vines Kvamme

Kristine Waarhus Smeby

Nicola Kristin Karcher

Rolf Inge Larsen

Tord Austdal

Begrunnelser til besvær - et ressursluk uten vurdering for læring?

Universtitetslektor ved Institutt for lærerutdanning og pedagogikk, UiT – Norges arktiske universitet, Bjørn-Henrik Johannessen

Alle studenter har rett til å få en begrunnelse for karakter og å klage på denne, jf. lov om universiteter og høyskoler § 5-3 (1).¹ Gjennom de digitale eksamensplattformene Wiseflow og Inspira Assessment som er tatt i bruk i universitets- og høgskolesektoren, har det nye systemet tilrettelagt en svært enkel funksjon for begrunnelser for skriftlige karakterer ved at studentene kun trenger å trykke på en knapp for å få begrunnelse etter sensuren. Tendensen er at studentene i økende grad også benytter seg av sin rett til å få begrunnelser på sine eksamenskarakterer. Et ønske om begrunnelse på en eksamenskarakter er både forståelig og en rett en student har. I kjølvannet av en økt strøm av begrunnelser har det oppstått en viktig debatt, fordi denne funksjonen for begrunnelser utløser en økt arbeidsmengde for sensorene på skriftlige eksamener i universitets- og høgskolesektoren. Det som også inngår i debatten er en diskusjon om eksamen skal være en læringsform eller en vurderingsform.

Professor i engelsk språk ved UiO Kristin Bech, og leder av Nasjonalt fagorgan for engelsk gir i et debattinnlegg i Khrono 10. februar 2021 uttrykk for at ressursbruken er «lite bærekraftig» og «hinsides», fordi den spiser opp dyrebar forskningstid i tillegg til å medføre mye merarbeid også for studieadministrasjonen.² Noe som er åpenbart, er at ressursene som følger en skriftlig eksamen er begrenset. Avhengig av omfanget av en skriftlig eksamen, følger det med en tidsressurs som er ment å sette av tid til alt arbeid som følger en besvarelse i form av nedlasting av oppgavesett med tilhørende sensorveiledning ol, lesing av besvarelsen, kontroll av referanser og plagiat, kommisjon og karakterfastsettelse og deretter innrapportering av karakter. Det i seg selv tar tid. Så kommer i tillegg begrunnelsen som også tar tid, da den utløser behov for dialog i kommisjonen og en skriftlig eller muntlig tilbakemelding. Men da er gjerne tidsressursen allerede brukt opp, i tillegg til at den stykker opp verdifull forskningstid og administrativ tid der et nytt semester ofte skal forberedes i tillegg.

Debatten om begrunnelser har også ført til en diskusjon om oppfatningen av eksamen: Er eksamen en læringsform eller en vurderingsform? Professor Kristin Bech diskuterer i Khrono 15. februar 2021 ulike syn på hva eksamen er.³ Beck viser til at for de fleste fagansatte er eksamen en vurderingsform som innebærer en karakterfastsettelse. En summativ vurdering kan ha ulike funksjoner avhengig av hva karakteren skal brukes til i ettertid, men den vil også kunne virke skjerpene på studenter i deres studier. Et annet syn på eksamen er at den skal inneholde en læringsfunksjon, eller fungere som formativ vurdering. Lektor i videregående skole, Christian Lomsdalen tilbakeviser i sitt tilsvar til Kristin Bech 12.02.21 i Khrono at en karakter i seg selv er en begrunnelse.⁴ Lomsdalen viser til at det ligger en forventning til grunn hos studenten om at en begrunnelse skal være informativ og fremme læring. Debatten i kjølvannet av det mange i universitets- og høgskolesektoren vil kunne beskrive som en krise med økende mengde med begrunnelser, viser at det er et behov for å avklare hvorvidt eksamen også skal fungere som formativ vurdering. Slik dagens eksamensordning er lagt opp er den ikke egnet til stort mer enn en summativ vurderingsform. En endring av dagens system vil i så fall være en annen diskusjon fordi den vil innebære svært krevende prosesser knyttet til hva slags vurderingsformer som

¹ Lov om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven)

² <https://khrono.no/karakterbegrunnelser--et-lite-baerekraftig-system/553451>

³ <https://khrono.no/er-eksamen-laering-eller-vurdering/554823>

⁴ <https://khrono.no/a-klage-pa-en-karakter-handler-ikke-om-manglende-respekt/554054>

vil være egnet innen akademiske utdanninger. I den sammenheng er det viktig å påpeke at formative vurderingsformer eller *vurdering for læring*, også er svært ressurskrevende.

Det som bør adresseres i denne debatten, er hvordan de digitale eksamensplattformene kan tilrettelegges for å unngå unødig bruk av store ressurser på grunnløse begrunnelseskrav og klager. I denne sammenheng er det viktig å påpeke at en student fortsatt har rett til å få begrunnelse og å klage på eksamenskarakter, men at adgangen til å få begrunnelse eller å klage må ha bakgrunn i noen krav til studenten selv. Her vil redelighet fra studentens side være vesentlig. Her må det kunne kreves at studenten har deltatt i undervisningen og satt seg inn i litteraturen på emnet, lest sensurveiledningen, satt seg inn i hva karakterbeskrivelsen innebærer og i hvilken grad studenten selv mener sin besvarelse står i forhold til dette. Hvis studenten fortsatt ikke forstår karakterfastsettelsen eller er uenig må vedkommende kunne be om begrunnelse eller klage. Med andre ord, det bør legges inn et system med et formalisert krav til hvorfor studenten ønsker en begrunnelse på en karakterfastsettelse. Det vil innebære arbeid for studenten med å sette seg inn i hvordan eksamensbesvarelsen har blitt vurdert.

Så vil man kunne ha ulike syn på hva en eksamen skal være. Men debatten viser at ressurser ikke er ubegrensede, og nettopp knappheten rundt ressursene kan komme til å medføre reduksjon på gode andre steder i utdanningene for å gjøre systemet i stand til å håndtere en økt strøm av begrunnelser. Det er derfor ikke ønskelig å fortsette slik det nye systemet med en enkel knapp for begrunnelse nå legger opp til. Et system med noen formelle krav til å få begrunnelse vil potensielt kunne redusere arbeidsmengden for sensorene i forbindelse med eksamen. Det at studenten selv må gjøre en innsats for å foreta egenvurdering av sin egen eksamen vil i seg selv ha elementer av formativ vurdering. Da kan man oppnå to gode: for studentens del økt innsikt i sin egen læring, og for den som er satt til å sensurere redusert ressursbruk.

Tips om stoff til eller ferdigformulerte bidrag i komande nyhendebrev/på nettsida vår, er velkomne til Håvard Friis Nilsen (leder) eller Leif Tore Trædal og Bjørn-Henrik Johannessen (nyhendebrev). Tips gjerne om stillingsutlysingar, bok- eller artikkelutgjevingar. Disputasar, konferansar eller forskingsprosjekt de gjerne vil ha fleire samarbeidspartnarar til. Synspunkt – risande eller rosande – eller framlegg til saker nettverket bør vera (meir) opptekne av, er velkomne, og nødvendig, når nettverket etterkvart skal «finna seg sjølv» og si «form».

*Dette nyhendebrevet er redigert av Bjørn-Henrik Johannessen og Leif Tore Trædal
i samarbeid med Håvard Friis Nilsen.*

Vedtekter for Nasjonalt nettverk for samfunnsfaga i lærer, lektor- og barnehagelærerutdanningane. Vedtekne på årsmøtet 20. november 2019 i Halden

Samfunnsfagnettverket har nå 257 medlemmer

Medlemmene i samfunnsfagnettverket kommer fra UH-sektoren i hele landet. I tillegg kommer en del medlemmer fra forlag, stiftelser, departement og museum.

Medlemmene fordeler seg slik:

Fra UH sektor: NTNU: 41, USN 37, HVL: 37, OsloMet: 28, UiO: 17, UiA: 13, UiT: 12, UiS: 10, UiN: 8, UiB: 7, MF: 7, HiØ: 6, HiVolda: 6, NLA: 6, Hinnlandet: 5, Dronning Mauds Minne: 3, NBMU: 1

Fra forlag, departement, museum, Raftostiftelsen og enkeltpersoner: til sammen 14.

Del I: Føremål

§ 1: Nasjonalt nettverk for samfunnsfaga i lærer-, lektor- og barnehagelærerutdanningane (i kortform berre Nettverket for samfunnsfaga i lærerutdanningane) har til føremål å fremja, god forskning, undervisning og formidling innanfor dei ulike samfunnsfaga og i samfunnsfagdidaktikk i lærerutdanningane for barnehage, grunnskule og vidaregåande opplæring. Det er ei særoppgåve for nettverket a) å fremja utvikling av ein velfungerande, kritisk og konstruktiv fagoffentlegheit i og for desse fagområda og b) å bidra til å sikra eller utvida den plassen våre samfunns- og humaniorafag har innanfor barnehage, grunnskule, vidaregåande skule, og i høgare utdanning.

§ 2: Nettverket tek til vanleg ikkje stilling til fagpolitiske kontroversar eller til bestemte perspektiv, teoriar, synsmåtar eller forskingsmetodar. Nettverket skal derimot freista å leggja til rette for å utvikla diskusjonen om slike spørsmål i fagmiljøa.

§ 3: Praktiske føremål for arbeidet i nettverket er a) å styrkja informasjonsflyten mellom fagmiljøa ved å gje ut 3-4 årlege nyhendebrev, drifta nettsider og engasjement på sosiale media b) å organisera nettverkskonferanse for forskning og formidling kvart år, med medlemer ved ein eller fleire institusjonar som praktisk ansvarlege og ansvarlege for fagleg innhald c) å organisera årsmøte for medlemmene i samband med nettverkskonferansen d) samarbeida med utdanningsstyresmakter, andre styresmakter, institusjonar, organisasjonar eller økonomiske støttespelarar i saker/om tiltak som fremjer føremåla i § 1.

Del II: Medlemskap

§ 4: Medlemskap er ope for a) alle som arbeider med eit eller fleire samfunnsfag i lærerutdanningar for barnehagar, grunnskular og vidaregåande skular b) alle som ynskjer å bidra med eller til relevant og god forskning, undervisning eller formidling innanfor samfunnsfaga eller samfunnsfagdidaktikken.

§ 5: Registrering som medlem skjer ved e-post til ansvarleg for medlemskap i styret (sjå <http://samfunnsfag.net/kontakt.html>). Alle medlemer står på oppdatert e-postliste, og mottek nyhendebrev og andre relevante utsendingar på denne lista.

Del III: Årsmøte og val

§ 6: Årsmøtet arrangerast som del av nettverkskonferansen. Styret har ansvaret for innhaldet på denne delen av konferansen. Årsmøtet kunngjerast samstundes med nettverkskonferansen på nettsidene og i nyhendebrev.

§ 7: Alle medlemmer har møte-, tale-, framleggs-, og røysterett på årsmøtet.

§ 8: Årsmøtet inneheld a) kort melding frå styret om arbeidet i året som gjekk b) vedtak om komande nettverkskonferanse, om andre arbeidsoppgåver og eventuelt om rekneskap/økonomi og medlemspengar c) val av styre og leiar med varamedlemmer etter framlegg frå valnemnd og val av valnemnd d) Årsmøtet skal gje medlemmene høve til å kommentera og diskutera styrearbeidet og sakene som er oppe til førehaving.

§ 9: Saksliste til årsmøtet med vedtaksframlegg i viktige saker og innstilling frå valnemnda sendast til alle medlemmer i nettverket på e-post ein månad før årsmøtet.

§ 10: Årsmøtet vel ein ordstyrar, ein møteskrivar til vedtaksreferat, to til å skriva under møteboka og ein ettersynsperson som leverer tilråding om godkjenning av rekneskap og eventuelle

merknader til rekneskapen. Årsmøtet kan og vedta at ein av institusjonane (etter avtale) tek på seg eventuell rekneskapsføring.

§ 11: Alle vedtak, med unnatak for endring av vedtektene, gjerast med simpelt fleirtal. Vedtektsendring krev to tredels fleirtal. Årsmøtet kan likevel vedta full vedtektsrevisjon på eit årsmøte med simpelt fleirtal og vedta nye vedtekter med simpelt fleirtal på komande årsmøte.

§ 12: Styret skal ha fem medlemmer og fem varamedlemmer, ein medlem og ein varamedlem frå kvar region. Valnemnda skal syta for forsvarleg kjønnsbalanse. So langt det er mogeleg, bør styremedlem og varamedlem frå ein region koma frå ulike institusjonar.

§ 13: Alle styreval er for to år. Tre medlemmer er på val det eine året, to det neste året. Varafolka harsame valperiode som den faste dei er vara for. Styret konstituerer seg sjølv.

§ 14: Valnemnda skal ha fem medlemmer, ein frå kvar region, og skal vera vald for ein periode for to år. Styret lagar framlegg til ny valnemnd.

Del IV: Organisasjonsregistrering og prinsipp for økonomien

§ 15: Nettverket skal vera registrert som foreining i Brønnøysundregistra og ha eigen bankkonto, der styrevedtak gjev fullmakt til å disponera denne.

§ 16: Nettverket er ei ideell foreining som ikkje genererer fortjeneste.

§ 17: Nettverket (årsmøtet) kan gjera vedtak om medlemspengeordningar og medlemspengesatsar for einskildpersonar og/eller for institusjonar gradert etter talet på tilsette.

§ 18: Styret søker om økonomisk støtte drifta av nettverket, herunder ogso til nettverkskonferansen (med unnatak for støtte frå den eller dei lokale arrangørinstitusjonane). Styret sender søknad om støtte til nettverkskonferansen i samarbeid med den/dei lokale arrangørane.

Del V: Oppløysing av foreininga

§ 19: Nettverket som ei juridisk foreining kan berre bli vedtatt oppløyst på årsmøtet. Det krevst to tredels fleirtal blant dei som stemmer på årsmøtet for eit gyldig vedtak om oppløysing.

§ 20: Overskot eller innestående middel ved opphøyr skal nyttast til konferanse som bidreg til føremåla som er gjort greie for i § 1.

Note til § 12: 1 Region nord: Samisk Høgskole, Norges arktiske universitet - Universitetet i Tromsø og Nord Universitet. Region midt: NTNU og Dronning Mauds Minne Høgskolen. Region vest: Høgskulen i Volda, Høgskulen på Vestlandet, Universitetet i Bergen og NLA Høgskolen Bergen. Region sør: Universitetet i Stavanger og Universitetet i Agder. Region aust: Universitetet i Sørøst-Norge, Universitetet i Oslo, OsloMet - Storbyuniversitetet, MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn, Høgskolen i Østfold, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU), Høgskolen i Innlandet og NLA Høgskolen Oslo.»

Vedtektene ovanfor byggjer på toårige styreperiodar. For å unngå at alle styremedlemer er på val annakvart år, fastsette årsmøtet at det skal gjennomførast val av representant pluss vara for **tre** regionar for ein toårsperiode på årsmøtet 2019. Etter trekking vart det fastsett at dette gjeld regionane vest, sør og midt. For regionane nord og aust vert det då gjennomført val av representant + vara for **eitt år** på årsmøtet 2019. Frå og med årsmøtet 2020 vil då vala for alle regionar vera inne i «toårsturnus». Det er viktig at dei valde medlemene i valnemnda legg dette til grunn i arbeidet med å finna styrefolk og varamedlemer for dei ulike regionane.